

Тетяна Михайлівна Гульчук,
здобувач кафедри української філології і
методики навчання фахових дисциплін,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

РОБОТА ІЗ ВТОРИННИМИ ТЕКСТАМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ТЕКСТОТВІРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІВ

У статті проаналізовано наукову літературу з обраної проблеми, виокремлено пріоритетні напрями роботи із вторинними текстами як інструментом формування текстотвірної компетентності майбутніх судноводів. На основі аналізу наукової літератури автор доходить висновку, що у формуванні текстотвірних умінь і навичок студентів провідними напрямками є поглиблення їхніх знань про прийоми компресії і фіксації інформації, сприйнятої зором або слухом; удосконалення вмінь інтерпретувати її і створювати на основі висловлення власний продукт – вторинний текст, розвиток навичок сприймати, порівнювати, зіставляти, коментувати, усвідомлювати викладену в тексті інформацію. Виокремлення означених напрямів дасть змогу перевірити припущення, що текстотвірна діяльність як складник текстової повинна здійснюватися у взаємозв'язку із текстосприймальним та інтерпретаційним видами текстової діяльності. Застосування пропонованих у статті вправ і завдань уможливить формування вмінь опрацьовувати інформацію, надаючи їй іншої форми; виділяти в тексті найбільш важливе і потрібне для вирішення навчального чи наукового завдання; збирати й систематизувати інформацію для доповіді, реферату, статті тощо; сприятиме оволодінню фаховою термінологією.

Ключові слова: текстотвірна компетентність, текст, вторинний текст, конспект, семантичний конспект, ознаки вторинних текстів.

В епоху глобалізації та розвитку міжнародної співпраці в сучасній судноплавній галузі особливого значення набуває внесення системних корективів у підготовку фахівців, спроможних продуктивно та якісно виконувати професійні обов'язки в умовах полікультурного середовища. Це зумовлює актуалізацію низки лінгводидактичних проблем, з-поміж яких підвищення ефективності мовленнєвої підготовки фахівців судноплавної галузі, оскільки «вдосконалення їхніх умінь правильно й виразно передавати свої думки, посилення зв'язку змісту навчання студентів із їхньою майбутньою професійною діяльністю є тим фундаментом, на якому має ґрунтуватися весь освітній процес» (Дроздова, 2010: 5).

Сьогодні потребує системної підготовки фахівців, що передбачатиме формування здатності до особистісного зростання й уміння комплексно розв'язувати життєві й фахові проблеми, розвиток критичного мислення й удосконалення вміння «адекватно сприймати й продукувати мовлення в комунікації; коректно й ефективно застосовувати вербальні засоби переконання та техніки мовлення» (Онуфрієнко, 2010: 159), відтак відбувається переакцентація в мовленнєвій підготовці студентів нефілологічного профілю, зокрема занурення їх у професійний контекст, забезпечення взаємозв'язку змісту навчання й майбутньої професійної діяльності. Переконані, що це зумовить підвищення продуктивності освітнього процесу.

Окрім аспектів проблеми вдосконалення мовлення майбутніх фахівців нефілологічного профілю розглядали лінгводидакти З. Бакум, О. Горошкіна, І. Дроздова, Л. Любашенко, С. Караман, К. Климова, О. Копусь, Л. Паламар, М. Пентиліук, О. Семенов, Т. Симоненко та ін.

Питання мовленнєвої підготовки студентів нефілологічного профілю навчання стало предметом (або одним із завдань) дисертаційних праць К. Балабанової, Н. Безгодової, Г. Берегової, Д. Бубнової, О. Бугайчук, Л. Головатої, Ж. Горіної, Н. Костриці, Л. Лучкіної, В. Михайлюк, Т. Рукас, Н. Скибун, Н. Тільняк та ін. Аналіз наукових студій цих дослідників переконав у багатоаспектності проблеми, уможливив виокремлення перспективних напрямів дослідження. Лінгводидакти зазначають, що навчання української мови за професійним спрямуванням майбутніх фахівців нефілологічного профілю здебільшого обмежується вдосконаленням їхніх орфографічних та пунктуаційних умінь і навичок, умінь складати ділові папери, поза увагою залишається формування текстотвірної компетентності, важливими складниками якої є вміння сприймати, трансформувати, продукувати тексти різної жанрово-стильової належності. До того ж власні спостереження переконують, що в майбутніх фахівців виникають труднощі під час конспектування, реферування науково-навчальних текстів, побудови власних різножанрових усних і писемних висловлювань. Відтак, виникає потреба закласти основу для створення студентами власного мовленнєвого продукту – висловлення. У цьому контексті особливе значення має продуктивна організація роботи майбутніх судноводів із вторинними текстами – текстами, що «в лінгвостилістичному та композиційно-образному планах є відтворенням іншого твору або кількох творів», текстами, у яких обов'язково є фоновий оригінал (Вербицкая, 1984).

Мета статті – виокремити пріоритетні напрями роботи із вторинними текстами як

інструментом формування текстотвірної компетентності майбутніх судноводіїв.

У формуванні текстотвірних умінь і навичок студентів провідними напрямками є поглиблення їхніх знань про прийоми компресії і фіксації інформації, сприйнятої зором або слухом; удосконалення вмінь інтерпретувати її і створювати на основі висловлення власний продукт – вторинний текст, розвиток навичок сприймати, порівнювати, зіставляти, коментувати, усвідомлювати викладену в тексті інформацію. Виокремлення означених напрямків уможливорює перевірку припущення, що текстотвірна діяльність як складник текстової повинна здійснюватися у взаємозв'язку із текстосприймальним та інтерпретаційним видами текстової діяльності. Аналіз спеціальної літератури з проблеми дослідження дає підстави для висновку, що необхідно зосередитися на вдосконаленні вмінь студентів складати вторинний текст на основі тематично згрупованих навчальних текстів, які можуть виконувати різні дидактичні функції: використовуватися як джерело пізнавальної інформації, зразок досягнення певної комунікативної мети, постановки дидактичної проблеми тощо (Златів, 1998).

Організуючи роботу зі складання студентами вторинних текстів, рекомендуємо сконцентруватися на таких їхніх ознаках:

- вторинна інформативність (зумовлює переосмислення змісту першоджерела і відповідне його перероблення шляхом заміни формально-логічного розвитку думки, що передбачає наявність розгорнутих припущень, гіпотез, доказів, логічну констатацію; істинність знань не доводиться, переважають речення результативного характеру, які подають інформацію як факт, як установлені в першоджерелі достовірні з погляду його автора знання з того чи того питання) (Тріщук, 2007);

- оптимальна концентрація інформації (поданої інформації повинно бути достатньо для розгортання в подальшому основної думки або теми висловлення);

- інформаційна компресія (не скорочення тексту завдяки вилученню частини інформації, а оптимізація його сприймання зі збереженням повного обсягу емоційної, змістової та образної інформації; відбувається не просто скорочення тексту, а суттєве перероблення змісту, композиції та мови оригіналу (Байдак, 1984); досягається завдяки використанню прийомів стиснення інформації, наприклад: виокремлюють основну й другорядну інформацію, однотематичну інформацію подають узагальнено тощо.

Наприклад, для ознайомлення студентів із видами конспектів, основними правилами складання їх, прийомами стиснення інформації тощо ефективними є вправи:

Завдання 1. *Ознайомтеся з прийомами стиснення інформації. Які з них ви використовуєте, а які – нові для вас? Законспектуйте сприйняту слухом інформацію, використовуючи такі прийоми.*

1. Заміна: складного речення простим; двох і більше простих речень одним складним; однорідних

членів речення одним словом; великого фрагмента речення – лаконічнішим синонімічним виразом; речення або його частини – займенниками (це, те, все, нічого...); прямої мови непрямою.

2. Скорочення або вилучення: повторів; одного або кількох синонімів; деяких другорядних членів речення; конструкцій, що ускладнюють речення (однорідні, відокремлені, уточнювальні члени речення); фрагмента речення (наприклад, частини складного речення); діалогу (передання його суті одним реченням).

3. Злиття кількох речень в одне (3 підручника).

Завдання 2. *Прочитайте текст. Переформулюйте вихідні повідомлення – складіть конспект і прокоментуйте його, діалогізуючи з автором.*

Мова являє собою специфічну поліфункційну природну знакову систему, складний вербальний код, який обслуговує соціум для здійснення, насамперед, основних операцій з інформацією: її створенням, зберіганням, трансляцією, опрацюванням, трансформацією тощо. Наскільки ми знаємо цей код, настільки ми ясно, точно, нормативно формуємо й передаємо свої думки та адекватно розуміємо інформацію інших. Завдання кожного – досконало володіти цим кодом, і передусім в обраній галузі професійних знань, щоб вільно мислити засобами рідної мови (й обов'язково інших, спорідненої та міжнародної), працюючи з різними поняттями та джерелами наукового простору своєї спеціальності, і вміти створювати власні тексти як вербальні носії фахової інформації або суми інформацій.

Мова фіксує і зберігає результати пізнавальної діяльності: «вона належить до всіх інших засобів прогресу, як перше й основне». Засвоюючи мову, людина оволодіває й основними формами та законами мислення. Вся діяльність людини «перебуває під знаком Слова: навіть якщо слово не вимовляється людиною вголос, навіть якщо воно не промовляється нею і про себе, діяльність націлена на нього й відбувається в світі усвідомлюваному та названому» (За Г. Онуфрієнко).

Особливої уваги заслуговує підготовка студентами семантичних конспектів – повного набору лаконічно представлених визначень предметної галузі (Цит. за Савельєва: 4). Готуючи студентів до складання таких конспектів, рекомендуємо спиратися на сформульовані науковцями принципи створення семантичного конспекту: дискретності, згідно з яким фактичні знання мають бути репрезентованими як окремі висловлення; завершеності, який передбачає, що сукупність висловлень має відображати знання з предмета в повному обсязі; лаконічності, згідно з яким висловлення мають складатися з мінімальної кількості слів, виражаючи завершену думку; первинності визначень, що потребує введення нових понять через визначення; єдиності, відповідно до якого будь-яке висловлення не повинно містити більше ніж одне поняття; недвозначності – кожне висловлення має бути семантичним фактом і

виражати лише одну думку; послідовності, що зумовлює розташування висловлень відповідно до логіки викладу навчального курсу; самодостатності, згідно з яким будь-яке висловлення дається в повному формулюванні, його смисл не залежить від інших висловлень; граматичний принцип зумовлює підпорядкування структури висловлень логіці побудови правильного мовлення (Савельєва: 4). Наведемо приклад завдань, запропонованих студентам:

1. Поясніть значення слів конспект, семантика, семантичний. Сформулюйте й запишіть у зошити визначення семантичного конспекту.

2. Прочитайте правила складання семантичного конспекту.

• Прочитайте текст статті, параграфа, розділу тощо.

• Поділіть його смислові відрізки (тематичні рубрики) й умовно пронумеруйте їх.

• Запишіть основну інформацію кожної тематичної рубрики одним реченням.

• Прочитайте записане. Викресліть повторювану інформацію або суперечливі чи дискусійні твердження.

• Прочитайте записане. Зверніть увагу, щоб кожна нова інформація розкривала або доповнювала зміст попередньої (відоме – нове), не використовуйте нові поняття, якщо значення їх ще не було розкрито; не вживайте двічі один термін в окремому записі.

• Пронумеруйте записане за логікою розгортання думки.

• Запам'ятайте: записувати необхідно визначення, факти, теореми, доведення, висновки, закони тощо; запис повинен складатися з мінімальної кількості слів; кожен запис – це одна думка, розкрита повно, вичерпно, лаконічно, логічно й послідовно.

• Складайте конспект так, щоб він був подібний до формально-логічної схеми роздуму, яку ви самостійно в майбутньому можете «наповнити» конкретним змістом.

3. Зіставте текст і семантичний конспект. Доповніть пропоновані вище правила складання семантичного конспекту власними порадами.

Проценко Г. Д. *Метеорологія та кліматологія: Навч. посіб.* / Г. Д. Проценко. – К.: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2007. – 266 с.

Текст. Бризи – це вітри, які виникають вздовж берегової лінії морів, озер і навіть великих річок при ясній антициклональній погоді. Вдень бриз дме з водної поверхні на суходіл і його називають морським бризом, а вночі з суходолу на водну поверхню – це береговий бриз. При циклонічній погоді панують вітри, зумовлені величиною та напрямком баричних градієнтів.

Бризи виникають у зв'язку з добовою зміною температури поверхні суходолу. Вдень суходіл добре нагрівається, а водна поверхня відносно холодна. Тому атмосферний тиск над прибережним

суходолом знижується, а над водною поверхнею підвищується і повітря переноситься на суходіл. Це і є морський бриз. Вночі суходіл при малоохмарній погоді вихолоджується, а водна поверхня стає відносно теплою. Тому повітря переноситься з берега на водну поверхню. У більшості випадків бризи помітні в шарі кількох сотень метрів, інколи досягають висоти 1-2 км. Середня швидкість вітру становить 3-5 м/с. Розповсюджуються бризи на суходолі та на водній поверхні на десятки кілометрів. Особливо потужні бризи в субтропічних антициклонах. Так, в Західній Африці морський бриз, витісняючи гаряче континентальне повітря, може спричинити зниження температури повітря більше, ніж на 100 С та збільшити відносну вологість повітря більше ніж на 40 %.

Семантичний конспект.

1. Бризи – це вітри, середня швидкість яких становить 3-5 м/с; виникають вздовж берегової лінії за ясної антициклональної погоди у зв'язку з добовою зміною температури поверхні суходолу; помітні в шарі кількох сотень метрів.

2. Морський бриз дме вдень з водної поверхні на суходіл, береговий – вночі з суходолу на водну поверхню.

4. Особливо потужні бризи в субтропічних антициклонах.

5. Прочитайте текст і складіть семантичний конспект. Змодельуйте навчальні й професійні ситуації, у яких його можна використати.

Баричне поле при віддаленні від земної поверхні змінюється і, отже, змінюється напрямок та швидкість вітру. Ми знаємо, що при зростанні висоти баричний градієнт одержує додаткову складову, спрямовану вздовж температурного градієнта і, отже, градієнтний вітер посилюється. Ця додаткова складова ΔV називається термічним вітром. Якщо баричний градієнт у приземному шарі повітря збігається за напрямком з температурним градієнтом у вищих шарах, то при піднятті догори він збільшується, не змінюючи напрямку. Тоді ізобари на всіх рівнях збігаються з ізотермами, а термічний вітер збігається за напрямком з вітром на нижньому рівні. Отже, швидкість вітру при піднятті догори збільшується, а напрямок залишається сталим.

V_0 – вітер на нижньому рівні, ΔV – термічний вітер, V – вітер на верхньому рівні.

Якщо баричний градієнт в приземному шарі протилежно спрямований до температурного градієнта, то він зменшується при піднятті догори і разом з ним зменшується швидкість вітру до нуля, не змінюючи напрямку. Вище цього шару виникне вітер протилежного напрямку.

Якщо між баричним та температурним градієнтами є кут менше 180° , то термічний вітер буде спрямований праворуч чи ліворуч залежно від того, у якій бік баричний градієнт відхиляється від температурного. Ось чому при піднятті догори градієнтний вітер повертає або праворуч, або ліворуч. У передній (східній) частині циклону, де баричний градієнт спрямований на захід, а

температурний – на північ, вітер, наближаючись до ізотерми, повертає у вищих шарах праворуч, а в західній (тиловій) частині циклону – ліворуч. В антициклоні навпаки – у східній частині ліворуч, а в тилівій – праворуч (Г. Проценко).

б. Самостійно складіть семантичний конспект розділу або параграфа однієї з книг (за власним вибором або із запропонованого списку).

- Кісельов В. П. Метеорологія та океанографія для судноводіїв [Текст] : [Навч. посібник] / В. П. Кісельов ; Одеський морехідний коледж технічного флоту. – О. : Латстар, 2001. – 290 с.

- Метеорологія і кліматологія [Текст] : підруч. для студ. екол. спец. вищ. навч. закл. / під ред. д-ра фіз.-мат. наук, проф. Степаненка С. М. ; Одес. держ. екол. ун-т. – О. : ТЕС, 2008. – 534 с.

- Сніжко С. І. Метеорологія [Текст] : підруч. для студ. / С. І. Сніжко, Л. В. Паламарчук, В. І. Затула ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Київський університет, 2010. – 592 с.

ЛІТЕРАТУРА

Байдак Л. І. Компресія тексту: суть, способи, жанри [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://repo.sau.sumy.ua/bitstream/.pdf>. Дата звернення: 15.07.2018.

Вербицкая М. В., Тыналиева В. К. Вторичный текст и вторичные элементы в составе развернутых произведений речи. Фрунзе, 1984. 124 с.

Дроздова І. Наукові основи формування українського професійного мовлення студентів ВНЗ нефілологічних спеціальностей [Електронний ресурс]: монографія. Х.: ХНАМГ, 2010. 320 с. Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/17070/>. Дата звернення: 10.06.2018.

Златів Л. Основні види відтворення змісту навчального тексту. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені В.Гнатюка*. 1998. №2. С. 57-62. (Серія «Лінгводидактика»).

REFERENCES

Baidak, L.I. *Text Compression: essence, methods, genres* [Electronic resource]. Mode of access: <http://repo.sau.sumy.ua/bitstream/.pdf> [in Ukrainian].

Verbitskaya, M.V. & Tynaliev, V.K. (1984). *Secondary text and secondary elements in the composition of expanded works*. Frunze [in Russian].

Drozдова, I.P. (2010). *Naukovi osnovy formuvannia ukrainskoho profesiinoho movlennia studentiv nefilolohichnykh fakul'tetiv VNZ [Scientific foundations of forming Ukrainian professional speech of non-linguistics university departments' students]*. Kh.: KhAMH [in Ukrainian].

Zlatic, L. (1998). The Main types of reproduction of the content of the educational text. *Scientific notes of Ternopil state pedagogical University named after V. Gnatyuk*, №2, 57-62 (Series "Linguodidactics"). [in Ukrainian].

Onufrienko, G. & Chernovich, A. (2010). The Term communication in the understandable dimension

Продовженням такої роботи стане використання репродуктивних і трансформаційних текстових вправ і завдань, наприклад: вилучити із тексту надлишкову інформацію, складити висловлення на основі інформації з кількох текстів, складити із поданих речень текст, спрогнозувати зміст тексту за запропонованим початком, розгорніть тезу у висловлення, напишіть анотацію, трансформуйте текст відповідно до заданого стилю мовлення, змодельуйте текст за запропонованим планом тощо.

Застосування цих вправ і завдань уможливить формування вмінь опрацьовувати інформацію, надаючи їй іншої форми; виділяти в тексті найбільш важливе і потрібне для вирішення навчального чи наукового завдання; збирати й систематизувати інформацію для доповіді, реферату, статті тощо; сприятиме оволодінню фаховою термінологією. Перспективним напрямом наших досліджень стане з'ясування ролі інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні текстотвірної компетентності майбутніх судноводіїв.

Онуфрієнко Г., Черневич А. Термін комунікація в поняттєвому вимірі й лінгвістичному контексті [Електронний ресурс]. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»* 2010. № 675. С. 154-160. Доступ:

http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Ukr_term/2010_675/34.pdf. Дата звернення: 10.06.2018

Савельєва І. В. Семантичний конспект в адаптивному дистанційному навчанні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/722/541>. Дата звернення: 10.06.2018

Трищук О. В. Авторська модальність реферативного тексту [Електронний ресурс]. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2007. Вип. 14. С. 91-102. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apyl_2007_14_15. Дата звернення: 15.07.2018

and linguistic context [Electronic resource]. *Bulletin of the national Assembly. University "Lviv Polytechnic". Series "Problems of Ukrainian terminology"*. Vol. 675, 154-160. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Ukr_term/2010_675/34.pdf [in Ukrainian].

Savelyeva, I.V. *Semantic abstract in adaptive distance learning* [Electronic resource]. Retrieved from <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/download/722/541> [in Ukrainian].

Trishchuk, O.V. (2007). The author's modality of the abstract text [Electronic resource]. *Actual problems of Ukrainian linguistics: theory and practice*. 14. 91-102. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/apyl_2007_14_15 [in Ukrainian].

Татьяна Михайловна Гульчук,
соискатель кафедры украинской филологии и
методики обучения специальных дисциплин,
Государственное учреждение «Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К.Д. Ушинского»,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

РАБОТА СО ВТОРИЧНЫМИ ТЕКСТАМИ КАК ИНСТРУМЕНТ ФОРМИРОВАНИЯ ТЕКСТООБРАЗУЮЩЕЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СУДОВОДИТЕЛЕЙ

В статье проанализировано научную литературу по выбранной проблеме, выделены приоритетные направления работы со вторичными текстами как инструментом формирования текстообразующей компетентности будущих судоводителей. На основе анализа научной литературы автор приходит к выводу, что в формировании текстообразующих умений и навыков студентов ведущими направлениями является углубление их знаний о приемах компрессии и фиксации информации, воспринятой зрительно или слухом; совершенствование умений интерпретировать ее и создавать на основе высказываний собственный продукт – вторичный текст, развитие навыков воспринимать, сравнивать, сопоставлять, комментировать, осознавать изложенную в тексте информацию. Выделение указанных направлений позволит проверить предположение, что текстообразующая деятельность как составляющая текстовой должна осуществляться во взаимосвязи с текстоприемным и интерпретационным видами текстовой деятельности. Применение предлагаемых в статье упражнений и заданий сделает возможным формирование умений обрабатывать информацию, придавая ей иную форму; выделять в тексте наиболее важное и нужное для решения учебной или научной задачи; собирать и систематизировать информацию для доклада, реферата, статьи и т. п.; способствовать овладению профессиональной терминологией.

Ключевые слова: текстообразующая компетентность, текст, вторичный текст, конспект, семантический конспект, признаки вторичных текстов.

Tatiana Gulchuk,
Postgraduate student at the Department of Ukrainian Philology and
Teaching Methods of Special Disciplines,
State institution "South Ukrainian Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky",
26 Staroportofrankovskaya Str., Odessa, Ukraine

THE WORK WITH SECONDARY TEXTS AS A TOOL TO FORM THE TEXT-CREATING COMPETENCE OF THE FUTURE NAVIGATORS

The scientific literature on the problem is analysed in the article. The main areas of the work with secondary texts as a tool to form the text-creating competence of the future navigators are highlighted. Analysing the scientific literature, the author distinguishes the leading directions in the formation of students' text-creating abilities and skills. It is important to deepen students' knowledge on the techniques of compression and on the fixation of information perceived visually or by hearing and to improve the ability to interpret it as well as to create their own product based on their expressions.

The development of skills to perceive, compare, comment and realize the information presented in the text is vital. It makes it possible to check the assumption that text-creating activities as a component of the textual activity should be carried out in interaction with text-perceiving and interpretative types of the textual activity. The implementation of the exercises and tasks proposed in the article might help to form the skills of processing information and giving it a different type, form; to highlight in the written or oral text the most important and necessary points for solving educational or scientific problems; to accumulate information for writing a complex work, such as a report, an abstract, an article, etc. It will facilitate the process of mastering specific terminology.

Keywords: textual competence, text, secondary text, synopsis, semantic synopsis, distinctive features of secondary texts.

Рекомендовано до друку: 23.08.2018 р.